

PÅ NORSKTOPPEN

Informasjonsmagasin for Lebesby Kommune • Årgang 5 - Nr. 1 - 2008

På norsktoppen

Så har sola kommet tilbake og de fleste er vel kommet ut av vinterdvalen nå.

«Han e lang vinteren, men ikke evig», som Halvdan Sivertsen synger i Nordaførr Vårviser.

Vi får ofte tilbakemeldinger, flest fra lesere utenfor egen kommune.

Det er svært hyggelig, men vi skulle ønsket oss flere reaksjoner fra leserne. Både ros og ris og innspill om saker dere ønsker at det blir skrevet om, taes imot med takk.

Hilsen oss i redaksjonen:

Øystein og Per.

per.christensen@lebesby.kommune.no

Telefon 78 49 95 42

oystein@laksefjord.no

Telefon 78 49 92 00

«På Norsktoppen» blir sendt ut gratis til alle som bor i kommunen

Vil du abonnere på magasinet?

«På Norsktoppen» blir delt ut gratis til alle som bor i kommunen.

Andre kan abonnere?

Abonnementsprisen for 4 nr. er kr 150,-

Send giro til:

Lebesby kommune,
Kulturkontoret,
Postboks 374,
9790 Kjøllefjord.

Bankgiro:

4961.72.00235

og merk den:

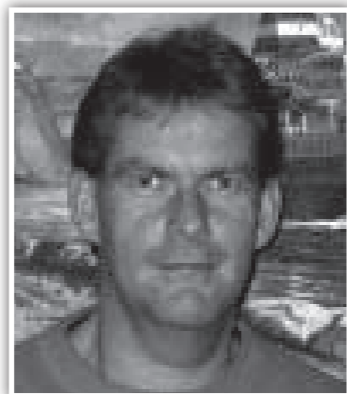
«Abonnement På Norsktoppen».

Forsidefoto: Kluffen

Siste side foto: Kjell Sørbø

Trykk: Trykkeriservice AS,
9711 Lakselv
www.trykkeriservice.no

Ordførerens side

Kommunens engasjement

AV HARALD LARSEN

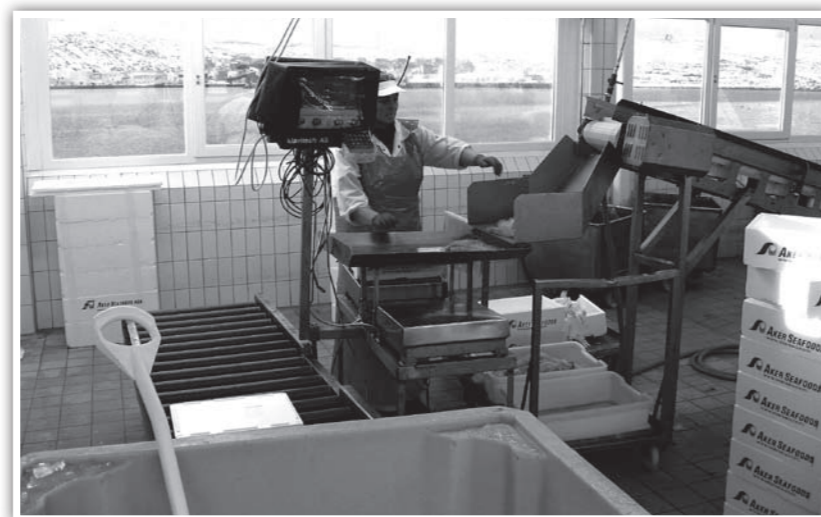
Som mange sikkert har registrert så har kommunen engasjert seg sterkt det siste året for at trålere med leveringsplikt skal levere sin fangst i Kjøllefjord. Det viste seg å være en kompleks sak. Konesjonsvilkår, lover, retningslinjer og forskrifter er endret mange ganger underveis siden starten som var i 1973. I tillegg har rederiene gjentatte ganger skiftet fartøy, benytte seg av enhetskvoteordningen (flere kvoter på en kjøll) og andre endringer i fiskerilovgivningen. Det har vært et omfattende arbeid å få oversikt

over hvor «våre» kvoter var i systemet.

Til dette komplekse arbeidet har vi benyttet juridisk bistand fra Else Bugge Fougner og Alex Borch i advokatfirmaet Hjort. (De gjorde en fantastisk jobb). Vi landet etter hvert på at vår sak ikke var egnet til en eventuell retts sak. Vi måtte løse den politisk.

Vi har hatt flere møter med Aker Seafood og med Fiskeridepartementet. Vi har hatt forhandlinger med Aker som ikke førte fram, og det har til tider vært anstrengt å arbeide med denne saken. Det er ikke så lett å imøtegå en viktig næringsaktør i samfunnet på denne måten. Noen var også redd for at Aker skulle «gi opp» Kjøllefjord når det stod på som verst. Men det var helt nødvendig for oss å ha et langsiktig perspektiv for lokalsamfunnet som fokus. Og det var ingen kamp mot Aker Seafoods, men en kamp for at lokalsamfunnet skulle få det som rettmessig hører til her.

I desember hadde vi et siste møte i Fiskeridepartementet. Dette møtet endte med en løsning som vi mener var god for oss. Vi har fått tilført en ekstra trålkonesjon med leveringsplikt til Kjøllefjord. For oss er dette med leveringsplikt blitt så uthult

Lebesby kommune håper Akers saltfisksatsing skal gi stabile arbeidsplasser

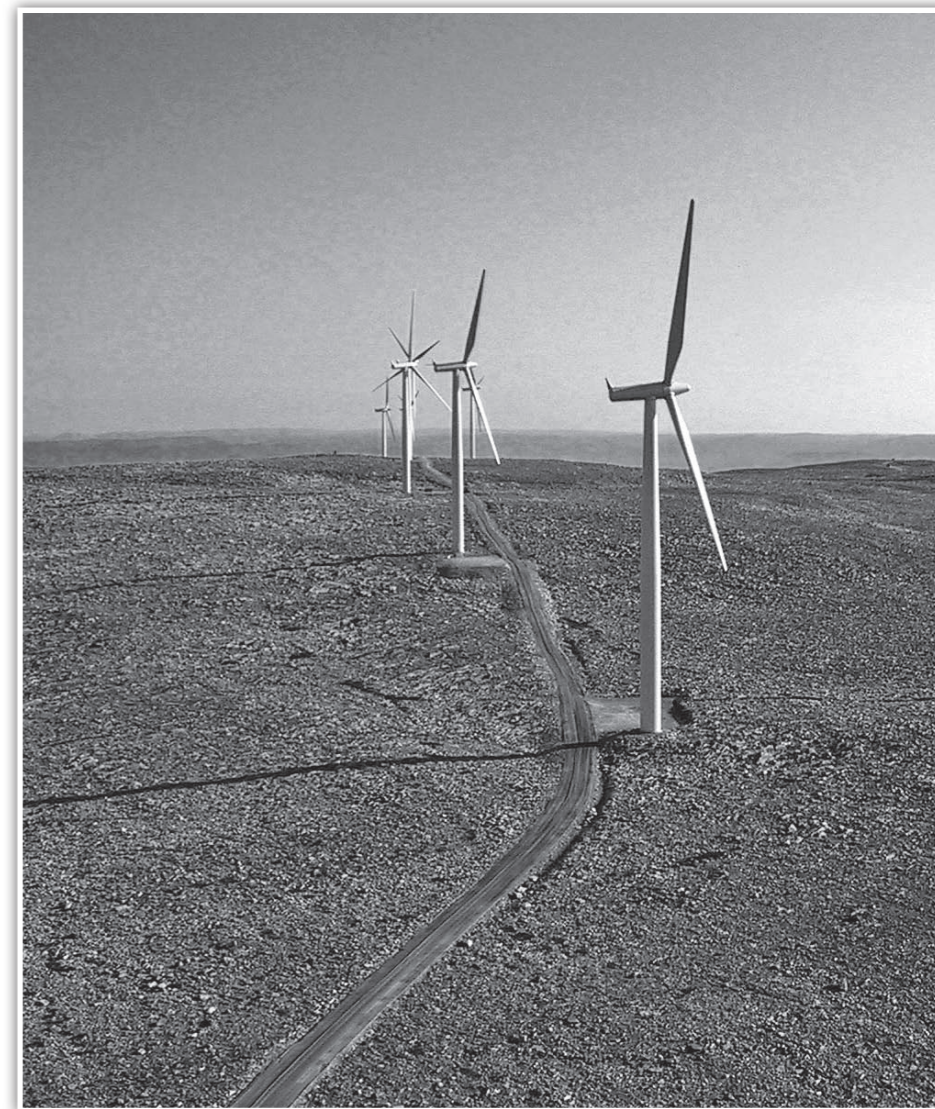
at vi ikke kunne slå oss helt til ro med dette. Løsningen ble at Helga satte ekstra strenge vilkår knyttet til denne konsesjonen. Aker på sin side har lagt fram en aktivitetsplan for anlegget her. Den slår fast at de skal levere fisk tilsvarende 2,5 trålkonesjoner fra «Aker-systemet» og bearbeide den her, i tillegg til fisk fra kystflåte og fisk som kjøpes fra andre anlegg utenfor Aker. Denne aktivitetsplanen har Helga lagt til grunn for vilkårene og det er slik at dersom de ikke overholder disse vilkårene, så mister de en trålkonesjon. Vi skal møtes i desember for å evaluere iverksettelsen og gjennomføringen av aktivitetsplanen for Kjøllefjord.

Vi har nå lagt denne saken bak oss, vi har fått et akseptabelt resultat. Vi har fått garantier for et stort volum til anlegget her og vi har fått god dialog med Aker Seafoods. Nå gjelder det at anlegget her blir best på saltfisk, som er satsingsområde nr 1. (Det kan du lese mer om i bladet.) I tillegg skal det være aktivitet rundt krabben og hele filetproduksjon. Dessverre mistet vi fileten slik den var. Men jeg er helt sikker på at anlegget her har fått et godt grunnlag og at det fremover blir flere ansatte enn de 22 som først var planlagt. Det forutsetter at det blir inntjening og god drift. Da får vi stå på alle sammen slik vi alltid har gjort.

Jeg er sikker på at den prosessen vi har vært gjennom var helt nødvendig, og har økt fokuset på anlegget her internt i Aker. Det har skapt et grunnlag for virksomheten som er solid. Jeg vet at flere ansatte på Aker har følt at selskapet blir urettferdig behandlet, det har i alle fall ikke vært vår intensjon. Vi tror at Aker Seafoods er en god eier og vi vet at de har samvittighetsfulle og dyktige medarbeidere.

Kommunen skal gjøre vårt beste for at det skal være gode rammebetingelser for driften her.

Til slutt vil jeg takk for all støtte fra mange underveis. Og en stor takk har jeg overbrakt fiskeriministeren som har bidratt aktivt og positivt for Kjøllefjordsamfunnet.

NVE mener de ikke har kapasitet til å behandle vindkraftkonsesjoner i Finnmark i år.

NVE vil ikke behandle vindkraftkonsesjoner

NVE's sjef Agnar Aas har uttalt til media at de ikke vil behandle søknadene for vindkraft fra Finnmark for tidligst i 2009. Årsaken er kapasitetsproblemer i NVE. Nå bør regjeringen gripe inn, sier Harald Larssen. Regjeringen som i Soriamoria erklæring sier at: «Regjeringens visjon er at Norge skal være en miljøvennlig energinasjon og være verdensledende innenfor utviklingen av miljøvennlig energi»

kan ikke være bekjent av at utviklingen stopper opp på grunn av lav saksbehandlerkapasitet hos NVE. Det holder ikke å bare prate om havvindmøller, som ligger minst tjue år fram i tid. Vi må først bygge på land, og da peker Finnmark seg ut. Olje- og energiministeren må engasjere seg for å få bygget ny kraftledning og snarest gå videre med behandlingene av søknadene fra Finnmark.

Smånytt

Skikarusellen er i gang.

Hver onsdag fra til og med 12. mars mellom kl 18 og 19 er det skikarusell.

Start ved idrettshallen.

Operaåpning med sanger fra Lebesby kommune.

Odlaug Olsen fra Kjøllefjord kammerkor er med i det sammensatte "Slavekoret" når den nye operaen skal åpne i år.

Roy-Helge Thorvaldsen har overtatt gatekjøkkenet. Her sammen med Kjell-Ivar Martinsen.

Gatekjøkkenet har fått ny eier

AV ØYSTEIN INGILÆ

Gatekjøkkenet i Kjøllefjord har fått ny eier og nytt navn. Nylig overtok Roy-Helge Thorvaldsen, som satser på å gjøre Spisestua som det heretter heter, om til en folkelig kro.

Det er bare et par uker siden han formelt overtok gatekjøkkenet som Johnny Vevang bygget opp fra å være ei brakke til dagens bygg.

- Vi vil gjøre noen små innvendige forandringer, samt få nye møbler. Så det vil fortsatt ta noen dager før vi er ordentlig i gang, sier Thorvaldsen.

Men parallelt med ombyggingen har han likevel tid til å håndtere gjester.

Lang erfaring

Thorvaldsen har klokkertro på at Spisestua vil bli en god arbeidsplass. Selv har han ti års erfaring fra restaurantbransjen, og gleder seg til å gjenoppta yrket.

Han vil i første omgang gjøre spisestua mer tilgjengelig gjennom utvidet åpningstider både hverdager og i helgene.

Til sommeren satser han også på uteservering på sjøsiden av spisestua.

- Jeg tror vi kan få til et skikkelig fint miljø her, sier Thorvaldsen.

Smånytt

Jam på Hotel Nordkyn.

Den tradisjonelle førpåskekjammen i puben på Nordkyn Hotel blir i år dagen før skjærtorsdag, med mange nye lokale musiker.

Finnkirka lyssettes fra høsten.

Arbeidet med å få lyssatt Finnkirka ved begge hurtigruteanløpene daglig er i godt gjenge.

En av landets beste lysdesigner var sammen med de lokale kontaktene, nylig ute ved kirka for å detaljplanlegge lysarrangementet der.

Laksefjord aktuell for Villa-gruppen

Laksefjord er aktuell for Villa-gruppens torskesatsing i framtiden.

AV ØYSTEIN INGILÆ

Torskeoppdrett-selskapet Villa Organic, ser på Laksefjord som aktuelt område for sine framtidige satsinger.

Selskapet som er en del av Villa-gruppen, driver med økologisk oppdrettstorsk og regner med en kraftig vekst i årene som kommer.

Stor på laks

Per i dag har de seks torskekonsesjoner i Møre og Romsdal, men planlegger å etablere torskeoppdrett også i Finnmark.

- Da er Laksefjorden et aktuelt område, sier admin-

istrerende direktør Johan Andreassen.

Konsernet er i dag enerådende på lakseoppdrett i Øst-Finnmark med 23 konsesjoner og et slakteri på Jakobsnes i Sør-Varanger kommune. Men torsk vil bli et stadig viktigere satsingsområde for selskapet.

Flere aktører

Fra før har Troll Fish AS etablert seg med torskeoppdrett i Trollbukta, og Aker Seafood har planer for torskeoppdrett. Nå når Villa-gruppen i tillegg anser Laksefjord som aktuell fjord, betyr det at Lebesby kommune i bestefall igjen kan bli en viktig oppdrettskommune, etter at tidligere laksesatsinger slo feil.

Kent Magne Vevang har etablert bilpleieverksted på slippen. (Foto: Øystein Ingilæ)

NY DRIFT PÅ "SLIPPEN"

AV TOMAS SAGEN

Nordkyn Bilpleie er navnet på nyeste tilskudd på stammen av bedrifter i Kjøllefjord etter at Kent Magne Vevang har leid lokalene av Marius Wik.

Innehaveren selv sier at bilpleie bare skal være en liten del av konseptet han skal drive på med. Selve båtslippen vil nok ikke bli dratt i gang på dette tidspunktet, men mekanisk arbeid vil være en av flere tjenester. Salg av utstyr til bil og båt samt batterier er også i vareutvalget. Bilpleie vil være en viktig inntektskilde i starten, og er allerede blitt populært hos bileiere på hele Nordkyn. En spesiell teflonoverflate gjør bilen nærmest vedlikeholdsfri i flere år og gjør bilvasken enklere, er Vevangs budskap.

Kent Magne kommer fra flere års arbeid med oppret-

ting og lakkering av biler, siste årene hos J-A bil AS. Kent Magne har hatt lyst å drive for seg selv, og har derfor inngått leieavtale om å bruke verkstedbygget til slippen. Om slippen blir i hans eie vil tiden og økonomien i driften vise. Kent Magne har i hvertfall lyst å skape sin egen arbeidsplass og mener selv det er behov for de tjenestene han tilbyr. Vi gratulerer med ny bedrift og gleder oss over at mangfoldet innen servicenæringen i Kjøllefjord stadig er økende.

Slippen i Kjøllefjord har også tidligere hatt biler som en del av inntektsgrunnlaget. Det var da eieren Torbjørn Steffenakk og Albert Larsen drev kombinert bilverksted og båtslipp på 1980-tallet. Fra 1990 har Marius Wik vært eier, og etter at helsa og alder har satt en stopper for drift, har han senest i 2006 hatt bygget utleidd til AF-gruppen da de arbeidet med Kjøllefjord Vindpark. Blant annet ble armering til møllefestene laget inne i slippshallen.

Vårliner i fiske

Striptind AS har endelig fått sitt nybygg Vårliner i drift.

25. februar kunne de levere sin første fangst til Aker Seafoods Nordkyn i Kjøllefjord. Speedsjarken på 36 fot har en toppfart på 26 knop, og er rigget for garn og linefiske.

Under forsendelsen fra Island fikk sjarken skader. Det resulterte i et fire ukers opphold på verksted i Tromsø for utbedring. Men skadene er nå utbedret og båten er helt i tipp topp stand.

Turistfiske

Trioen Tor Petter Krogh, Jonny Pedersen og Frode Lyngedal som eier selskapet Striptind AS, skal ved siden av ordinært fiske, satse på turistfart i sommerhalvåret. De tar sikte på å frakte fiskehungrige turister ut til de tradisjonelle fiskefeltene utenfor Nordkyn og i Laksefjorden. Her er turistene garantert fangst.

Etter hvert er også kveitebestanden i Laksefjorden blitt såpass stor, at turistfiskerne nærmest er sikret å

Vårliner sparker kraftig fra når alle hestekreftene settes inn. Toppfarten er 26 knop.

få kveite, som blir oppfattet som den gjevreste fisken blant turistene.

I Troms har til eksempel fisketuristselskap økt voldsomt i omfang, utelukkende på at de nærmest kan tilby kveite til turistene.

Selskapet har ytterligere ett fartøy på tur, som vil bli levert ved påsketider. Dette fartøyet vil få navnet Striptind.

Turistene vil kunne oppleve krabbefangst, noe som for de aller fleste er svært eksotisk.

Saltfiskeriet er blitt erstatingen for filetvirksomheten for Aker Seafood i Kjøllefjord.

Alle foto: Arild Olsen

Aker satser på saltfisk i Kjøllefjord

AV TORIL SVENDSEN

Når februar måned er gått har Aker Seafoods avdeling i Kjøllefjord produsert like mye saltfisk som i hele 2007. I perioder med full aktivitet på salteriet, samt helfileproduksjon, krabbe og ferskpakking har ca 50 personer vært sysselsatt.

Som «i gamle dager»

- Vi er meget godt fornøyd med den nye saltfisklinjen, sier produksjonsleder i Aker Seafoods Terje Kjøløy. Den fungerer bra, gjennom bedre utbytte og mindre sortidoandel. Dermed blir anlegget mer konkurransedyktig og det

kan tilføres betydelige mengder råstoff fra andre anlegg. I tillegg til råstoffet til salting, som i hovedsak er tilført på bil til Kjøllefjord, har anlegget en buffer på 200 tonn frossenfisk som kan kjøres inn i produksjonen når det er mindre tilgang på fersk råstoff. – Med mulighet for flekking av opptil 100 tonn torsk i uka, skal det bli aktivitet nok fremover. Det er god stemning på anlegget, og flere sier at det er som «i gamle dager» på salteriet. Det er kjekt å høre, avslutter en optimistisk produksjonsleder.

Kystflåten viktig

-I tillegg har den lokale kystflåten og fremmedbåter sørget for råstoff etter jul til produksjon av fersk helfilet og loins. De åtte ansatte på fileten i Kjøllefjord har der-

for vært delvis sysselsatt og produksjonen har fungert bra etter omleggingen, sier daglig leder Arild Olsen. De ansatte på filetavdelingen har delvis jobbet på brygga og salteriet i perioder. Dessverre har været gjort at det har blitt en del landligge og permitteringer, men med landinger på 6-7 tonn daglig fra kystflåten kan bedriften holde filetgjengen i arbeid. – Jeg vil hedre fiskerne som leverer her, det glemmer man ofte i en travelt hverdag. De er svært viktige for å holde produksjonen i gang, understreker Olsen. Når sløyelinjene er på plass, håper han også å kunne rekruttere skoleungdom til å skjære torsketunger. Dette er viktig både med tanke på rekruttering og utnyttelse av biprodukter.

Leif Magnor Angel

Per Nicolaisen

Karina Krogh

Ny prosjektleder

Lill Astrid Røvik har nå tatt over roret etter Bjørn Børre Leinan i prosjektet «Ungdomssatsing Nordkyn».

I drøye tre og et halvt år fremover skal hun jobbe for å få flere unge i etableringsfasen til å vende nesa hjemover, i tillegg til å få flere unge ut i jobb og til å velge relevant utdanning for å kunne bo på Norsktoppen.

Gevinst

Den 27 år gamle prosjektlederen som selv er i målgruppa fra 16-30 år, kommer opprinnelig fra Alta, men har siden 2003 bodd i Kjøllefjord.

Hun ser frem til å jobbe med prosjektet og håper at det på sikt vil gi gevinst for kommunene Lebesby og Gamvik, men innrømmer samtidig at det ikke er gjort på en dag å få andre unge til å se de mange mulighetene som fins ved Nordishavets front.

Ønsker kontakt

Dersom noen drømmer om å «komme hjem igjen» og har spørsmål om arbeid, aktiviteter, bolig og lignende, eller rett og slett bare er nysgjerrige på prosjektet, blir vi veldig glade om du tar kontakt!

Lill Astrid har telefon: 41 28 82 86
og e-post: lill.astrid.rovik@lebesby.kommune.no

Lill Astrid Røvik.

Studentoppgave om oljeaktivitet i Kifjord

Vi har vært så heldige at fire studenter på nautikk ved Høgskolen i Tromsø ønsker å lage en utredning om Kifjord.

Studentene er David Pedersen Liland, Frode Pettersen Arild, Vidar Storli Olsen og Kjell Pettersen. De har valgt følgende problemstilling; «Er det ut fra et nautisk synspunkt fysisk, teknisk og navigasjonsmes-

sig forsvarlig å anlegge et havneområde i Kifjord?»

Faktorer de ønsker å utrede er blant annet; vær og vindforhold, strømforhold, dybde- og bunnforhold, sikkerhet og miljø, arealplanlegging, kaianlegg, seilingsleder, ankerplass, beredskapsplan. Dette er en svært aktuell og spennende oppgave også for Lebesby kommune, og vi venter spent på hvilke konklusjoner studentene kommer frem til.

Landbrukskommunen Lebesby øker stadig i omfang.

Bøndene satser friskt

Det spirer godt blant bøndene i kommunen. Landbruksnæringen i indre del av Laksefjorden er nemlig svært levedyktig, og omfanget øker jevnt og trutt.

Lebesby kommune har i dag 8 aktive bruk. Aktivitetsnivået i denne næringa ser i år ut til å bli vesentlig større enn tidligere år, og det er påbegynt et større nydyrkingsprosjekt i Bekkarfjord. I tillegg planlegges nydyrkings tiltak på Kunes, samt kjøp av melkekvoter.

Økt volum

Alle produsentene i kommunen har til nå kjøpt maksimalt av de melkekvotene som blir lagt ut til salgs, og fra 1999 til 2007 økte volumet i Lebesby fra 480 tonn til 575 tonn. Lebesby kommune tilbyr bøndene støtte til

nydyrking, kvotekjøp og generasjonsskifte, og det er avsatt til sammen kr. 180.000 til dette formålet fra næringsfond og kraftfond.

Gårdsbruk på Veidnes.

Smånytt

GSM dekning i Oksevåg

Kommunen har fått signaler fra Telenor Mobil om at de i løpet av sommeren skal sette opp en mobilsender på Kifjordhøyden. Den vil gi mobildekning i Oksevågområdet. Denne saken har vært tatt opp av turistnæringen, som i samarbeid med kommunen har hatt en dialog med Telenor.

Får 250.000 til sløyelinje

Lebesby Formannskap har innvilget 250.000 kroner til Aker Seafoods for investering i ny sløyelinje ved anlegget i Kjøllefjord. Når den nye sløyelinjen er på plass vil det være to sløyelinjer ved anlegget. Vi tror at dette vil gjøre Kjøllefjord til ett bedre sted å være for kystflåten, sier ordføreren i en kommentar. Det vil samtidig medføre at biproduktene blir brakt på land, og etter hvert kan det igjen skape ny aktivitet.

Hanna Margrethe og Mina kan endelig begynne på kulturskolen i Lebesby.

Gjenåpning av savnet tilbud

AV JOHNNY MYHRE

Etter mange års pause kan kommunen igjen tilby kulturskole på Lebesby.

Siden begynnelsen av november er det gitt tilbud om gitarkurs og fra nyttår ble det også tilbud om keyboardkurs. Lærer er Anna Nilsen som flyttet til bygda høsten 2007.

Mange elever

Det er fire elever og to voksne som deltar på gitarkurset. I begynnelsen var det to timer i uka, men etter ønske fra deltakerne er dette redusert til en time.

På keyboardkurset er det syv elever som hver får en halv skoletime undervisning i uka.

Det er kanskje flere som kunne tenkt seg å delta på kulturskolen, men de som bor utenfor bygda er da avhengig av skyss hjem.

Åpen ungdomsklubb

Ungdom i Kjøllefjord kan glede seg over utvidet åpning i ungdomsklubben.

AV LINDA PERSEN

Lebesby kommune skal satse på ungdomsarbeid fremover, og et av tiltakene er at Ungdomsklubben i Kjøllefjord igjen er åpen.

Tre ansatte

Det er nå nylig ansatt tre personer fast i Klubben som til sammen har 80 % stilling. Anita Kaarby og Michael Bech er ansatt som klubbarbeidere og Linda Persen som klubbleder. Dette gjør at Klubben nå vil ha åpent tre dager i uka, deriblant hver fredag og lørdag.

Filmprosjekt

Et av rommene på Klubben er blitt pusset opp, og nye flotte møbler er kommet til alle rom. Det viktigste nå er å skape et innhold i Klubben, og etter ønske fra ungdommen er filmprosjekt det første man skal sette i gang med.

Sammen med ungdommen skal vi planlegge og gjennomføre flere arrangement i løpet av året. Vi tror at dette vil være et positivt tiltak, og håper at vi etter hvert også kan gjøre noe sammen med ungdom som er bosatt andre steder i kommunen.

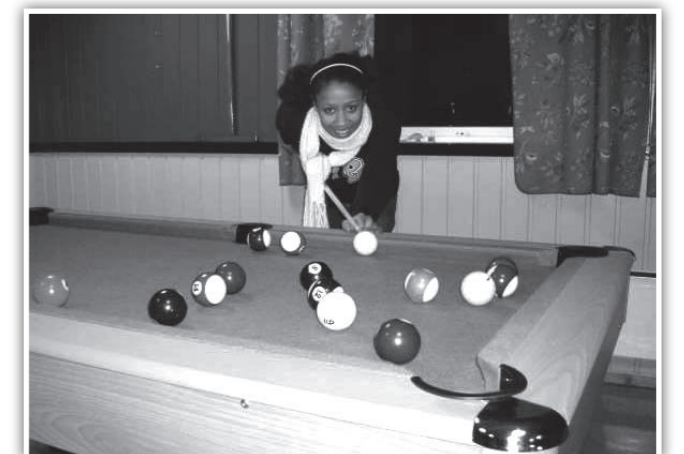
Åpningstider Ungdomsklubben:

Tirsdager: kl.18-22 • Fredager: kl. 19-23

Lørdager: kl. 20-24

Notis:

UKM - Ungdommens kulturmonstring blir i år arrangert på kinoen i Kjøllefjord den 8. mars kl. 18.00. Vi håper at så mange som mulig vil ta turen dit for å se scenekunst og utstilling.

Elise trives med biljardspill.

Kontoret på Foldalbruket

AV LEIF YNGVE WALLENIS

Høsten 2006 startet Kystlaget med restaureringen av kontoret. Den utvendige restaureringen ble utført av personer som var engasjert gjennom stiftelsen. Kystlaget tok seg av alt innvendig. Bygget består av kontor, spiserom, beboelsesrom og gang.

Målet for restaureringen var å bringe bygningen tilbake til slik den opprinnelig var. Til å hjelpe oss i arbeidet hadde vi ikke så mye å forholde oss til. Flere ble spurt om de husket hvordan det så ut inne i bygningen for lenge siden, og bilder ble etterlyst. Det var ikke så mange som husket noe, men litt opplysninger fikk vi, og et viktig bilde som var tatt i beboelsesrommet.

Huset var lite skadet

Bygningsmessig var utgangspunktet ganske bra, med få skader. I kontor og spiserommet var taket og veggene malt av Kystlaget en gang på nittitallet med de originale fargene. Bortsett fra taket i beboelsesrommet og det som var malt før, er ingen flater malt på nytt.

De fremstår slik de opprinnelig var.

Mest arbeid var det i beboelsesrommet. Der var det en del fuktskader og noen skader i pussen på pipen. Rommet hadde vært brukt til lagerrom, og det var gjort en del endringer til dette formålet. Takket være det ene bildet vi fikk, kunne vi se hvordan rommet hadde vært brukt tidligere.

Tidligere senger var blitt hyller

Det som nå var hyller, hadde tidligere vært senger. Sengesidene var fjernet, men på bildet kunne vi se hvordan de hadde vært. Bildet viste også at det hadde vært en sengerad til. Rommet hadde heldigvis ikke blitt malt siden det var beboelsesrom, og vi kunne derfor finne de opprinnelige målene og plassering på det som var tatt bort. Noe av den sparsomme innredningen ble funnet andre steder på Foldalbruket.

Kontoret og spiserommet

I kontorrommet var det ikke så mye å gjøre. Vinduene ble malt og nyere malingsflekker på balatumsbelegget ble fjernet, og de gamle kontormøblene ble satt inn.

Spiserommet ble kun vasket, da veggene og gulvet var malt tidligere. Her mangler det

fortsatt en vedovn, men den kommer nok på plass etter hvert.

I gangen var det noen nyere store malingsflekker som måtte fjernes, og i området rundt inngangsdøren var det en del råte. Råteskadene ble reparert og døren ble skiftet midlertidig.

Nytt sprinkelanlegg

Det elektriske anlegget ble skiftet, og som på resten av anlegget ble det også her installert sprinkleranlegg. De nye rørene tok seg ikke så godt ut sammen med alt det gamle i bygget, men med litt maling er det blitt til å leve med.

Etter en hel dugnadssesong kunne vi i juni 2007 si oss ferdig med restaureringen. Vi er godt fornøyd med resultatet, og har fått mange positive tilbakemeldinger på arbeidet som er gjort.

Søndagskafè

Vi har dessverre ikke hatt noen offisiell åpning, men hvis du besøker vår søndagskafè, kan du få ta en titt innom kontoret. Bygningen inngår i Foldalbruket som en del av museet.

Smånytt

-Tilskudd til selfangst

Lebesby kommune ved omstillingstyret (LiV) har bevilget inntil kr 100 000.- i tilskudd til fangst av kystsel i Lebesby kommune. Retningslinjer for fangst skal behandles i styret i LiV i neste møte som er berammet til 12.mars. Opplysninger om retningslinjene vil bli kunngjort ved oppslag samt på kommunens nettsider.

Møteplan for styret i LiV

Styret for nyskaping og omstilling planlegger fire møter i halvåret, og har satt opp følgende møteplan frem til ferien;
12. mars • 25. april • 4. juni
Søknader som skal behandles av styret må komme til kommunen senest to uker før styremøtet skal avholdes.

– Foldalbrukets reddende engler

Fra den spede begynnelse tidlig på 1990-tallet har det vært Kjøllefjord Kystlag som har bidratt til at Foldalbruket i dag er blitt en kulturskatt for hele kommunen og er i ferd med å bli en viktig brikke i reiselivssatsingen i Kjøllefjord.

Ikke ferdig

Ingen har oversikt over de mange dugnadstimene som er lagt ned i utskifting av rått plank, skraping og maling, og ennå gjensår mye arbeide. Leder Leif Yngve Wallenius i Kjøllefjord Kystlag vil benytte anledningen til å opplyse om at Kystlaget ikke er nedlagt, tvert om oppfordrer han til at nye- og gamle kystlagsmedlemmer møter opp mandager kl 18 for å se på hva kystlagets dugnadsgjeng driver på med. Her er store behov uansett kompetanse. Fortsatt gjenstår noe arbeid både i bestyrerboligen og kontoret. En stor del av den tidligere utstillingen som var i 2. etasje skal fordeles i flere mindre utstillinger rundt om på anlegget, og man ønsker å komme i gang med restaureringen av M/K «Gunn», en 22 fots sjark som antakelig er den siste av sin type i kommunen.

Bruk og vern

Foldalbruket går på mange måter inn i en ny æra når det er vedtatt at det nystiftede selskapet Arctic Coast AS - med Jan Olaf Evensen som daglig leder – skal begynne å drive kommersiell reiselivsvirksomhet med utgangspunkt i burekka og utstillingen i 2. etasje i hovedbyg-

get. Man har sammen med stiftelsen Foldal inngått en leieavtale som regulerer bruk og vern av anlegget på en måte som skal kunne utnytte Foldalbrukets fantastiske særegenhet med øvrig reiselivssatsing i regionen. Dette er en viktig del av tankene bak etableringen av Stiftelsen Foldal, og tanken om at Foldalbruket igjen bidrar til arbeidsplasser i kommunen må varme de som arbeidet så aktivt i mot at det nedlagte fiskebruket skulle lide samme skjebne som flere av nabobyggene på nordsida av havna i Kjøllefjord.

Kystlag med nye oppgaver

Selv om Kjøllefjord Kystlag oppsto rundt bevaringen og restaureringen av Foldalbruket, er det viktig å se på at laget kan ta på seg andre og viktige roller i bevaringen av vår særegne kystkultur. Med nye medlemmer kan det komme nye ideer for andre mulige oppgaver fremover. Restaurering av «Gunn», etablering av motormuseum og mindre utstillinger rundt om på Foldalbruket er nevnt, men kanskje er det andre og viktige lokale bevaringsverdige bygg eller gjenstander som bør settes på sakskartet til Kystlaget i tiden fremover.

Søndagskafé på Foldalbruket

Hver søndag kl 12-14 holder Kjøllefjord Kystlag søndagskafé i bestyrerboligen på Foldalbruket. Bestyrerboligen er det hvite lille bygget som ligger rett nedenfor veien før du kommer til selve hovedbygget. Her

Smånytt

mai og 12. juni. Sjekk hjemmesiden vår og oppslag på butikken på Lebesby, vi vil gi beskjed der om noen av kontordagene blir flyttet på. De som ønsker å ta en prat er hjertelig velkommen på Bygdetun, eller vi kan ta oss en tur på bedriftsbesøk.

Kontordager i Lebesby

Margoth Fallsen, Toril Svendsen og Tomas Sagen hadde kontordag på Lebesby den 14. februar. Det planlegges flere kontordager utover våren, hvor næringsavdelinga og andre fra administrasjonen vil delta; 7. mars, 10. april, 15.

kan du kose deg med kaffe og nystekte vafler i en atmosfære fra etterkrigstiden mens du kan slå av en prat eller mimre sammen med andre gjester og kanskje få et innblikk i noe av det arbeidet kystlaget har gjort under restaureringen. Om du spaserer utover for å nyte været, eller tar deg en biltur, ta gjerne turen innom oss!

Vi trenger nye medlemmer

Kjøllefjord kystlag trenger **deg** som medlem for å opprettholde en fremtidig satsing mot vern og bruk av vår kystkultur. Som aktivt medlem er du samtidig medlem i den nasjonale forening «Forbundet kysten» som arbeider aktivt mot myndighetene for å få satt fokus på arbeidet med bevaring av kystkultur. Medlemmer får også bladet «Kysten» i posten 6 ganger i året. Magasinet setter fokus på arbeidet som blir gjort i de mange kystlag langs kysten, og reportasjer og artikler om fyr, byggverk og båter og skip som er, eller planlegges bevart. Her har det blant annen vært reportasjer fra Foldalbruket, senest i 2007. Fullt medlemskap koster kr. 350,- pr år.

Ønsker du å bli medlem i kysten kan du gå inn på www.kysten.no, eller ta direkte kontakt med oss i Kjøllefjord Kystlag!

Chrisfestivalen 2008

AV PER CHRISTENSEN

I år arrangeres festivalen for sjuende gang. Den starter 3. juli, men tjuvstarter allerede to dager tidligere, med arrangement for unge og med markering av samarbeidet med Arkhangelsk.

Arkhangelskmarkering 1. og 2. juli

Som leserne av «På Norsktoppen» kjenner til har vi de siste årene hatt et nært og godt samarbeid med kulturarbeidere og kunstnere i Arkhangelsk. I år vil vi ved hjelp av penger fra Utenriksdepartementet markere dette samarbeidet både i forkant og under festivalen.

På Christensenbruket, som Kjell Sørbø og brødrene Leif Yngve og Birger Wallenius holder på å restaurere, lages det også arbeidsrom for billedkunstnere. Et av disse blir «Igor Filippovs Studio», som vi håper skal høytidelig åpnes 2. juli. Vi har invitert ungdomssirkuset «Vesar» på besøk. Sirkuset har turnert i store deler av verden og vunnet flere internasjonale priser.

Kirkekonsert torsdag 3. juli

Som i 2007 starter årets festival med konsert i Kjøllefjord kirke.

I år blir konserten med Iver Kleive på orgel og Knut Reiersrud på gitar. De to har hatt mange konserter sammen i kirker over hele verden. Vi er stolte over å kunne presentere de to her i Kjøllefjord.

Så blir det full fart på Foldal

Fra torsdag kveld til og med søndag blir det full fart på Foldal. Programmet er ikke helt klart, men det blir gjensyn med «gamle kjente», og mange grupper. Jeg nevner noen av navnene:

Jørunn Bøgeberg, Paolo Vinaccia, Carsten Loly, Knut Reiersrud, Nils Einar Vinjo, Oddmar Amundsen og mange flere.

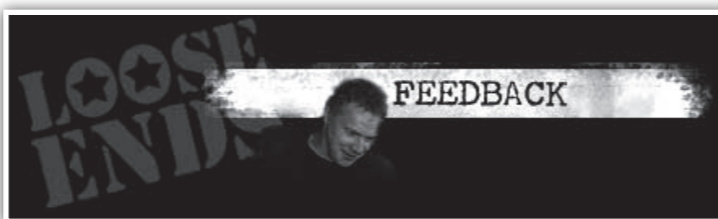
«Loose Ends» på lørdag

Også i år blir det gjensyn med Vadsøbandet «Loose Ends», som i år har med seg blåserekke og kordamer og sannsynligvis spennende gjestevokalist.

Så sett av første uke i juli til Chrisfestivalen. Vi sees!

Knut Reiersrud på gitar.

Loose Ends.

Christianssand String Swing Ensemble

Etter mange oppfordringer er det en glede å kunne ønske CSSE velkommen tilbake til Kjøllefjord.

I mars 2007 besøkte de oss sist. Nå er de tilbake.

Lørdag 19. april spiller de på hotellet.

Russisk plakatkunst

AV ØYSTEIN INGILÆ

Den grafiske designeren Irina Filippova fra Ukraina har gjestet Kjøllefjord med en plakatutstilling som nå er å se på ungdomsklubben. Temaet er miljøvern.

Utstillingen er en del av et internasjonalt prosjekt som har fått navnet «4th block», som var den fjerde reaktoren som smeltet ned under Tsjernobyl-ulykka i 1986.

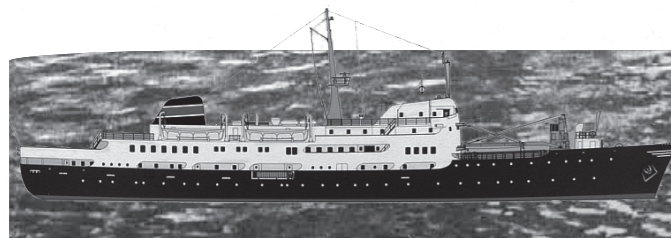
- Hvert tredje år blir grafiske designere invitert til å lage plakater til «4th block» prosjektet, og som utstilles for å få folk til å tenke over miljøet vårt, sier Irina Filippova.

At en internasjonal utstilling havnet i Kjøllefjord av alle plasser, kan forklares med at Irinas far, kunstneren Igor Filippov har lagt sin elsk på fiskeværet gjennom kunstprosjekt Foldal.

Kjell Sørbø som har vært en av tilretteleggerne for utstillingen, sier at de nå skal involvere skolen i prosjektet, og sier utstillingen vil bli stående en tid framover.

Irina Filippova har gjestet Kjøllefjord med en russisk plakatutstilling, der miljøvern er i fokus. Foto: Øystein Ingilæ.

Siste reis for «Ragnvald Jarl»

TEKST OG FOTO: GULLA NYHEIM GRAMSTAD

Høsten 1995 gikk MS «Ragnvald Jarl» over i «pensjonistenes» rekke som hurtigruteskip. Lørdag 9. september 1995 ble hurtigruta overlevert i Bergen. Skipet ble solgt for 9,5 millioner til Rogaland Sjøaspirantskole i Stavanger. Navnet ble skiftet til MS «Gann» og gikk inn i tjeneste som skoleskip på Vestlandet frem til 2007. Da ble skipet atter solgt og er nå stasjonert i Kristiansand på Sørlandets Maritime Videregående Skole. Det gamle stolte Jarl-navnet er for lengst borte, nå bærer skipet det mer prosaiske navnet MS «Sjøkurs». Undertegnede fulgte Ragnvald Jarl nordover til Kjøllefjord høsten 1995. Dette er en oppdatert versjon av reportasjen, publisert i avisen «Finnmarken» september 1995.

Aldri hendt før i historien

Han har vært kaptein i 20 år, Odd Bjørn Nordhaug (55). Det siste året har han vært skipsfører på MS «Ragnvald Jarl». Han var også den som førte hurtigrutenes «grand old lady» på hennes siste reise langs norskekysten. En værhard, ubarmhjertig kyst mot dem som ikke følger spillereglene.

- Når Østhavet slår til mot Finnmarks nakne kyststripe kan det hende at kjøllefjordingene må vente forgjeves på anløp. Øst-Finnmarks kyst har ingen skjærgård å søke ly bak. Det hender at passasjerer ikke kan gå i land i Berlevåg, men må være med til Kirkenes og tilbake, og kan ende opp i Honningsvåg i stedet, når nordausten huserer på sitt verste, forteller den erfarne kaptein Nordhaug.

- En skal vise respekt for havet. Havet kan bøye jern uten problemer. Når bølgene kommer opp i 12-15 meter, må en senke farten for å redusere påkjenningen på skipet. Da kan vi bli flere timer forsinket, men det er folk her vant til. De har ro i sjelen og vet at mot naturkreftene må mennesket bøye seg. De aksepterer elementenes overmakt. For et par år siden var det orkan på Mørkekysten og i Trøndelag. Da lå tre hurtigruter værfast på Hustadvika, Stadhavet og Folda. Det har aldri hendt før i historien, fortsetter kapteinen.

ØVELSE: Livbåt- og flåteøvelse i Honningsvåg. Flåten settes på sjøen. Mannskapet øver seg i å hoppe i den. Mannen ytterst til høyre, overstyrmann Alf H. Johannessen fra Finnsnes har ansvar for øvelsen, som skjer mens de fleste passasjerene er på busstur til Nordkapp.

Kaptein Odd Bjørn Nordhaug er født i Romsdal, nå bosatt i Trondheim. Han har gått gradene fra han som unggutt gikk om bord i 1955, bare avbrutt av skolegang i land. Nordhaug har arbeidet om bord på MS «Nordstjernen», gått med stykkgoods på Nordsjøen og vært på langfart i yngre år. Kapteinen trives som øverste sjef. Han er opptatt av sikkerhet for skip, passasjerer og mannskap. Redningsøvelser holdes kontinuerlig hver tredje uke på nordtur. Han har medarbeidere som han stoler på og miljøet er godt og stabilt. Disiplinærsaker eksisterer nesten ikke, smiler han.

Arbeidstiden er seks timer på vakt og seks timer fri, kontinuerlig mens han er om bord.

Denne arbeidstiden deler han med sine offiserer og en del av mannskapet. Etter 1 måneds arbeid har han 1 måned fri. Da reiser han med sin kone, gjerne til hytta på Røros.

« I kjølvannet gror Kyst-Norge »

Administrerende direktør Bjørn Kaldhol i Troms Fylkes Dampskibsselskap (TFDS) opplyser at ærværdige MS «Ragnvald Jarl» ble bygget av Nordenfjeldske Dampskibsselskap und Voss i Hamburg i 1956 og satt inn i hurtigrutetrafikk samme år. Skipet er på 2.196,25 brutton tonn og er 266,9 fot lang. Farten er maximum 16,5 knop. Passasjerkapasitet 425 i kystfart og 585 når båten går innenskjærs.

I 1979 ble «Ragnvald Jarl» solgt til Troms Fylkes Dampskibsselskap AS, og den ble ombygget og modernisert siste gang i 1985.

Hurtigruteskipene legger igjen årlig 350 millioner kroner i utenlandsk valuta i Norge. Av dette blir 170 millioner brukt utenfor Hurtigruten. Den blir stadig omtalt i aviser, magasiner og kringkasting over hele verden. Bare i Tyskland blir det skrevet artikler som i annonseform ville

kostet er tosifret million beløp, og i 1989 var minst fem utenlandske TV-stasjoner om bord og gjorde opptak. Hva Hurtigruten er verdt i markedsføringssammenheng er svært vanskelig å tallfeste.

Staten bruker årlig 208 millioner kroner på denne «riksvei nummer en». Og allerede i første ledd får den tilbake 203 millioner i skatter og avgifter. Med ringvirkningene kan man altså si at Staten får mer tilbake enn den yter.

I 1982/83 bygde Hurtigruten tre nye skip, noe som ga arbeid til verft i Harstad, Trondheim og Ulsteinsvik. 1.430 mennesker er direkte sysselsatt om bord i skip, i administrasjon og terminaler knyttet til Hurtigruten. Av disse bor cirka 1.000 i Nord-Norge. Ifølge brosjyren «I kjølvannet gror Kyst-Norge», hadde Hurtigruten i 1989 et totalforbruk på nærmere 700 millioner kroner. Av dette ble cirka 329 millioner lagt igjen i Nord-Norge og 350

TURISTER: To frysende iskalde turister, Angelo Crasto og Cincenzo Nola fra Napoli, beundrer naturen i Finnmark, her ved innseilingen til Havøysund. Opplevelsen er stor, til tross for været. De smiler og er svært fornøyd med reisen.

millioner i Sør-Norge. I havneavgifter, ekspeditørgodtgjørelse og lønn til transportarbeidere, la Hurtigruten igjen 100 millioner. Av dette ble 60 millioner igjen i Nord-Norge.

- Har Hurtigruten så en framtid i det moderne Norge?

- Ja, svarer Jan Brox, teknisk assistent i TFDS i Tromsø. Hurtigruten er en institusjon.

Den er viktig for lokalbefolkningen og er en vesentlig del av det utlendinger forbinder med Nord-Norge. Brox får støtte av kaptein Odd Bjørn Nordhaug, som legger til at hurtigruten bør «få opp farta». I cirka 70 år har den gått med 16 knop. Han mener de nye skipene burde kunne gå med 30 knop. Det ville bety et annet og bedre tilbud til den norske befolkning, utdyper han.

Offiserer og duftende kjærlighetsbrev

Offiserer i pene uniformer og vakre kvinnelige turister. Det er en av mytene knyttet til denne «verdens vakreste sjøreise». Men stemmer mytene? Jeg stiller spørsmålet til kapteinen som ler og rister på hodet, men medgir at det hender at mytene så og si er sanne.

En ikke navngitt styrmann ombord får nemlig glødende telefoner fra Tyskland og duftende kjærlighetsbrev fra Australia ...

TRANSPORT: Hurtigruta er kystens hovedpulsåre, vil mange mene. Både gods og folk kommer frem langs «riksvei nummer en». Her losses en bil i Tromsø.

Kaptein Odd Bjørn Nordhaug utstråler en myndig vennlighet. Bilde med kapteinslue på avslår han meget bestemt. Lua skal henge bak døra på hans kontor. Kanskje den ender på Hurtigrutemuseet i Stokmarknes, med et bilde av en beskjeden kaptein ved siden av..

Det er påbudt med livbåtøvelse hver måned om bord i hurtigruta, forteller overstyrmann Alf H. Johannessen, Finnsnes. Han er den som har ansvar for gjennomføringen av øvelsene. På denne turen er det både livbåt- og flåteøvelse, som foregår i Honningsvåg, mens de fleste passasjerene er på busstur til Nordkapp.

Først foregår låring av livbåt. Det er et relativt tungt arbeid hvor man bruker håndmakt. De eldste karene er rutinerne og vet hvordan det skal gjøres. De har vært med på dette før. Flåteøvelsen foregår nede på kaia, med en del skuelystne til stede. Livbåt og flåte settes på sjøen og mannskapet øver seg i å hoppe i dem.

- Når ulykken er ute er flåten best. Redningsbåter kan knuses mot skipssiden, noe som har hendt. Dessuten er de åpne slik at mennesker er helt ubeskyttet mot vær og vind. Flåten har tak og er vanntett. Den går ikke rundt selv om været er ekstremt, sier overstyrmann Johannessen. Han er fornøyd når øvelsen avblåses. Alt gikk greit.

DÅP: Offiserene ler, mens en turist hutrende kjenner på sin våte rygg. Midt i bildet sees reiseleder Hild Hagen, ved siden av kaptein Odd Bjørn Nordhaug. Kong Neptun til høyre, står klar med mer isvann. Etterpå tilbys turistene konjakk som plaster på såret.

Det våteste siden 1920..

Mr. Angelo Crasto og Mr. Cincenzo Nola fra Napoli fulgte «Ragnvald Jarl» fra Bergen til Kirkenes. Derfra fløy de sørover til sola og varmen. De står hutrende av kulde på dekk og beundrer innseilingen til Havøysund. Pakket inn i ulltepper og luer smiler de blidt og synes naturen er «marvellous». Men lurte også på om sensommerværet alltid er så vått og kaldt. Og nikker bejaende når de får vite at årets august var den våteste som er målt, siden målingene startet i Troms i 1920 ..

En kvinne som kommer på i Tromsø, ser ut som en vaskeekte innfødt nordnorsking. Språket avslører at det er hun ikke.

- Jeg er født i en liten fiskerby i Nord-England, Hartlepool, men bor på Skjervøy, og arbeider som avdelingsleder i barnehagen der. Et nydelig sted. På spørsmål om hvorfor hun ikke reiser med en av de nye hurtigrutene, svarer Yvonne Leighton:

- På cruise i Karibien ville jeg foretrekke dem, men langs norskekysten skal hurtigruten være som «Ragnvald Jarl». Den har intimitet og sjarm. Jeg kommer til å savne den, sier hun.

Lasting og lossing

MS «Ragnvald Jarl» er et vakkert skip. Den har sme-

BRUA: Fra venstre Odd Bjørn Nordhaug som har vært kaptein i 20 år. Det siste året som skipsfører på «Ragnvald Jarl». I midten styrmann Raymond A. Martinsen. Bakerst «utkikken» matros Arne Olufsen, som stirrer ut i natten og drømmer om sydenferie med samboeren.

kre linjer der den sakte glir gjennom smul sjø inn mot kaia i Tromsø. Det svarte skroget virker traust og trygt der skipet siger inn til kai. Trossa lyner gjennom lufta og festes i pullerten på kaikanten. Turistene venter ved rekka. De skal på buss-sightseeing til Tromsø Muse-

SJØKVINNE: Passasjerbetjening Randi Nilssen til venstre ordner lugaren og samtaler med undertegnede. Hun er glad i arbeidet sitt på sjøen og vil fortsette sjølivet på et annet skip når «Ragnvald Jarl» er en saga blott.

um og Ishavskatedralen. Men på hurtigruta skal det jobbes.

Lastekranene begynner å hvine. Tømmermann Inge M. Gabrielsen styrer det hele med veteranens sikre hånd. En bil lastes av og ei fargesprakende rekebot lastes på. Trucken kjører i ilfart ut og inn av lageret. Det hoies på dekk og svares fra kai. Timene går, karene jobber på spreng, men de klarer ikke å forhindre at hurtigruta forlater Tromsø en halv time forsinket.

Skipet har kafeteria, spisesal, røyke- og røykfrie salonger. Klokkeren 19.00 ringer gongongen og vi inntar tre retters middag i en delikat spisesal. Vi plasseres ved småbord og håndhilser høflig på våre venner for en kveld. Vennlige servitører, ledet av nok en veteran, overtjener Halfrid O. Halvorsen, serverer aspargesuppe, lammestek med diverse grønnsaker og kaffe med napoleonskake til dessert. De raske skrittene dempes av det tykke teppet. Maten smaker fortreffelig og fornøyde passasjerer sender hilsen til kokken.

Den røykfrie salongen har rolige, blå møbler og sofa i skinn. Det er en sval, litt fornem stemning i rommet. Det samtales tyst rundt bordene. Selv kortspillerne demper sine uttrykk når de blir ivrige. I veggen er Kaare Espolin Johnsons maleri «Juksafiskere» felt inn. Kalt drømmer og dikter i billedkunsten, har Espolin Johnson satt sitt poetiske merke på MS «Ragnvald Jarl». Et annet bilde viser en båt, svart røyk, mørkt hav og halvmåne. Noe uhellsvangert hviler over bildet til en oppdager de lysende skikkelsene i bakgrunnen. Lyset som budbringer, sier Espolin Johnson i sin vakre bok med bilder og tekst som selges om bord.

Utkikken og Ultima Thule

I Snorre Sturlasons saga står det at Ragnvald Jarl, den mektige, var gift med Hild. Vi møter Hild lys levende og lattermild, en råkaldt våt dag. Hun heter Hagen til etternavn, er fra Trondheim, og er reiseleder om bord. Iført knallrød jakke guider hun turistene på engelsk og

tysk. Anledningen er dåp av Kong Neptun for de som har passert polarsirkelen. Det blir grøssende hyl fra dyvåte turister som får isvann helt nedover bar rygg. Men hva gjør en ikke for å få et gullkantet papir på at en har seilt nesten til Ultima Thule, det ytterste Norden.

Matros Arne Olufsen, Sandnessjøen har ikke sett ubåter, men elegante niser som svinger seg i bølgevals er et vanlig syn. Han er utkikk på brua og har vakt fra klokken 22.00 til klokken 04.00.

- Hva tenker du på når du står her og ser ut på havet, spør jeg.

- Jeg tenker på samboeren min og sydenreisen som venter, flirer han.

Det varmer når kuling og storm holder en i ånde opptil 22 dager, som han opplevde i mars 1993. Da fikk «Ragnvald Jarl» problemer på Stadhavet. Den ble liggende å drive og måtte sende ut mayday. Dette er unntaket og glemmes når midnattsola maler himmelen og måsen synger og gynger i dens røde glans.

Med brovingen i sjøen

Randi Nilssen, Trondheim har arbeidet som passasjerbetjening i 12 år ombord. Hun kan ikke tenke seg annet

arbeid, selv om stormen på Hustadvika noen år tilbake sitter i minnet. Det var om våren og et forrykende uvær. Brovingen var nede i sjøen og det syntes som om båten ville gå rundt. Det var dramatisk og passasjerene måtte hentes opp og iføres livbelter.

Men andre opplevelser betyr mer. Når det lysner av dag, sola kommer opp og farger tindene rosa. Sjøen er blank og ligger som et glitrende teppe mot horisonten. Da er det godt å være sjøkvinne og føle roen synke inn i sjelen. Hun vil fortsette å reise selv om MS «Ragnvald Jarl» snart er en saga blott.

Jeg vinker til mine nye venner på det gamle skip, før jeg entrer landgangen og går i land i Kjøllefjord. Jeg sukker litt vemodig ved tanken på at det var siste tur med hurtigruta jeg har seilt så mange ganger med. Et skip som har vært forskånet for store ulykker og havarier. Jeg venter ikke til skipet legger fra kai, men skynder meg innover og utover mot Galgeneset. Der knipser jeg det siste bildet. Farvel MS «Ragnvald Jarl» og lykke til på din nye ferd.

FARVEL KJØLLEFJORD: «Ragnvald Jarl» forlater Kjøllefjord. En lang epoke er over. Andre og mer moderne skip skal frakte folk og gods. Punktum for hurtigrutas lange sjøreise langs vår værharde kyststripe ble satt i Bergen 9. september 1995.

BARE ET FJELL?

AV HARALD BARBALA

Laksefjordviddas synlige mangfold av vann, myrstreknin- ger, morener og fjellgrunn består også av usynlig mystikk og dunkle hemmeligheter.

Ett fjell på denne vidda, som til tross for beskjedne 512 m.o.h., ruver markant og majestetisk i landskapet og dertil med en karakteristisk og nærmest utilnærmelig profil – har gjennom tidene gått under mange navn. På norsk er navn som Offerfjellet, eller Offerberget brukt, mens de samiske navnene er Vaddasbafte eller Vadasbákti.

Men fjellet er egentlig todelt, i det den sørlige delen be- nevnes Sieiddebákti. Altså det egentlige Offerfjellet, mens Vadasbákti helst kan oversettes fritt med fjellet hvor man har vid utsikt. På 1700 tallet ble for øvrig fjellet benevnt som «Den vanskelige klippe» - noe det fortsatt er.

Obeliskens på nordsiden – den karakteristiske avguden, som i århundrer kneiste uanstendig under stupet, finnes ikke lengre. Bare fundamentet er tilbake. Kanskje den tusenårige offersteinen i avmakt for det tjuende århundrets moderne tid, uten flere offergaver fra veidefolk og nomader, i for- nedrelse og ensomhet la seg selv til ro i steinura nedenfor? Der offergaver av dyr, og kanskje mennesker gjennom sekler også fant hvile.

Mystikken som fortsatt hviler over og rundt fjellet er tydelig og merkbar. Når en som fremmed første gang setter bena her og betrår gamle stier og steiner, næres tankene uvilkårlig av dunkle hemmeligheter fra en annen tid. Men med utsikt horisonten rundt, fra en blå rand ved Ishavet i nord til Gaissenes grå skygger i syd, gir

fjellet også en mektig og uvirkelig, nærmest overnaturlig følelse av frihet.

Når nomadene, som fulgte reinflokkens urgamle trekkveier over vidda fra vinter- til sommersete, kom nord for Gaissene, reiste Vaddasbafte seg formanende og tiltrek- kende i nordlig retning. Fjellet nærmest påbød å få sine offergaver om dyrene skulle bli gode kalvingsperioder og beiter. Men da som nå kunne fjellet også være lunefullt og mystisk, og plutselig gjøre seg usynlig i tåkeslør og dis.

I dag ser man på Offerfjellet med andre øyne. Geologisk sett er det prekambriske fjellet av granittisk og diorittisk gneis, med spor av talk og gips, og asbest, olivin og ser- pentin et interessant område.

Den nye veidemannen – rypejegeren – har et godt jakt- terreng der hvor også fjellhare, rev og jerv finner skjul i hulrommene under de utallige steinblokkene som ligger rundt fjellfoten..

Eventyr og sagn om bl.a. Stallo, knyter seg naturlig nok, og nesten obligatorisk til et slikt fjell. I tillegg kan veide- mannen – og nomadens ofringer oppleves i fantasien av en ukjent fjellvandrer, som tør kikke utfor kanten av loddrette stup og ned i dype sprekker og kløfter. Anelsen forsterkes ytterligere av Offersprekken, som uvilkårlig assosieres med et kvinnekjønn, der den ligger midt oppe på fjellplataet. Denne åpningen er likevel ikke bredere enn at et menneske med lett- het

kan skritte over, og lengden er heller ikke mer enn 4 - 5 m. Dybden får man en formening om ved å slippe ned en stein, og telle sekunder mens den faller mellom fjellveggene, før den endelig legger seg til ro et sted på bunnen, dypt nede i fjellet hvor intet menneske noensinne verken har satt sin fot eller sett hva som finnes. Men i følge et gammelt sagn skal det være et vannspeil nærmere 300 m under toppen, og omtrent i plan med Sieiddejavri (Offervannet) vest for fjellet.

Det er hevet over tvil at et sted som Offerfjellet fikk mennesker til å føle seg små og ynkelige. Offergaver og tilbedelse var ofte det eneste veidemannen eller nomaden kunne gripe til når avmakt og sorg ble for sterk. Samtidig var det en betryggelse for de «sterke», som lot fjellet være vokter for deres mammon.

I dag får fantasien næring og kan pirres av tanker om hemmelige, skjulte skatter enten nedgravd på - eller rundt fjellfoten. Skjult er også hva som egentlig gjemmer seg på bunnen av Offersprekken, men man vet her ble ofret både blod og hele reinsdyr. Hva mer - kan man bare tenke seg.

Hemmeligheter om menneskelig grådighet bevares også av fjellet. Ofringer - til og med manndrap kunne lett skjule og vanskelig tilbakespores. Men morknede beinrester i dunkle hulrom, forteller sitt om tragiske hendelser.

Hvor lenge fjellet har vært nyttet som landemerke er ikke godt å vite, men fjellvandreren som i mørke høst- og vinter- netter hadde vansker med orienteringen, visste alltid hvor han var, når han ante de mørke konturene og den karakteristiske silhu-

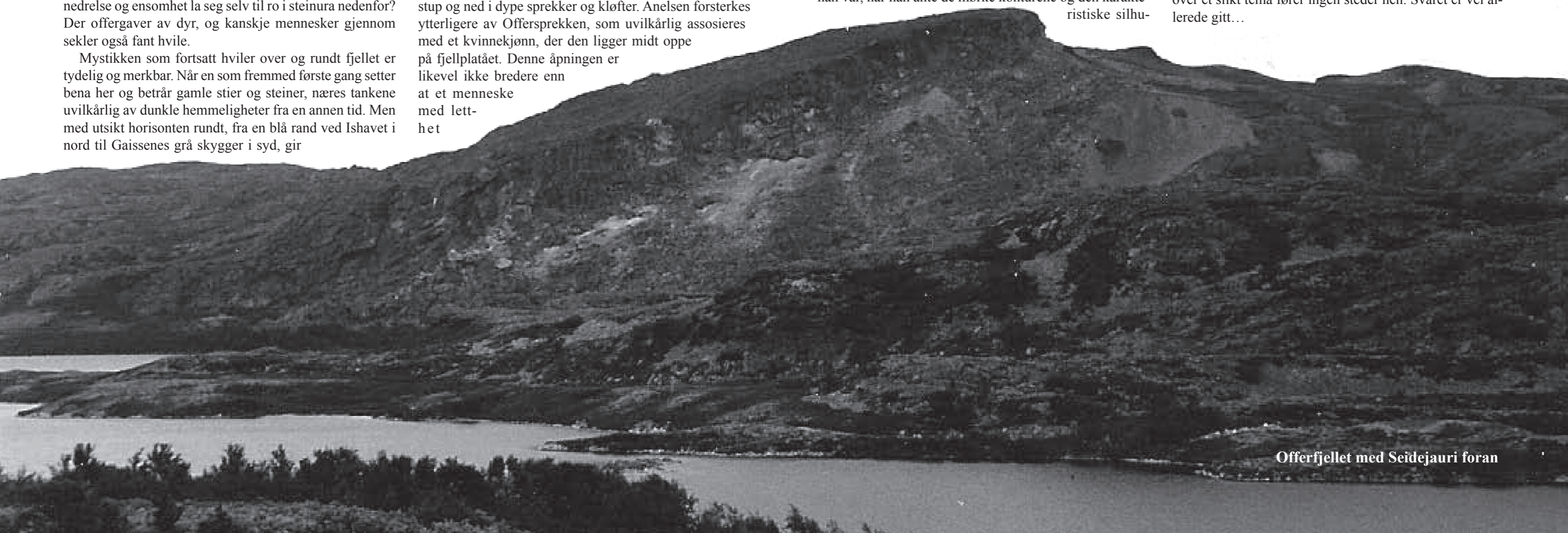
etten mot en lysere himmelbakgrunn

Hvor mange generasjoner som har brukt fjellet som av- gud og offerstedsted – eller funnet trygghet her, kan ingen si noe om. Og neppe vil noen få vite det heller.

Men steinaldermannen, hvor han enn kom fra, satte sitt bo ved foten av fjellet. Kanskje helst fordi villreintrekket var gunstig og fjellvannene rike på fisk. I alle fall fikk han og hans, dekket sine viktigste behov for føde her. Fisk og kjøtt til mat, skinn til klær, og ben og horn til redskaper. Hvor lenge han ble, vet man ikke – kanskje en kort tid, kanskje i perioder, eller kanskje over lang tid. Sporene etter ham finnes i alle fall fortsatt, om de enn er vanske- lige å tyde.

Den dunkle og fascinerende fortiden til tross, moderne tider med moderne utstyr har gjort fjellet lettere tilgjeng- elig. Karttegneren kom – og sin vane tro satte han ned sitt trigonometriske punkt, en solid jernbolt. Og murte sin obligatoriske varde. Den moderne veidemannen kommer i dag med sitt gevær. Og nomaden er blitt motorisert, og suser forbi på snøscooter eller motorsykkel – alt etter års- tiden. Men i luften flyr fortsatt ravnens side ved side med moderne fly og helikoptre.

Har så fjellet mistet sin makt over mennesket - er det omsider beseiret? Det kan se slik ut. Men hva med vir- keligheten om et årtusen år eller to, eller ti for den saks skyld. Hvem står fortsatt like traust og stolt, med kanskje like godt bevarte hemmeligheter som i dag? Å filosofere over et slikt tema fører ingen steder hen. Svaret er vel al- lerede gitt...

Offerfjellet med Seidejauri foran

Nybygd fiskehjell i Skjøtningberg

